

“งานศิลปะกับเทียน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อพัฒนาศิลปกรรมกับชุมชน”

An Art with Candle and People Participation for the Development of Art with Community.

ไกรสร ประเสริฐ¹

บทคัดย่อ

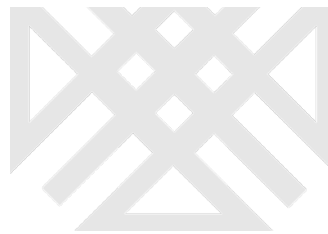
งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมด้วยเทียน ร่วมกับผลงานศิลปกรรมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยทำการศึกษาวิเคราะห์พร้อมสร้างสรรควิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียนบนไม้อัดเพื่อให้เกิดผลงานศิลปกรรมจากเทียน และนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การสร้างผลงานศิลปกรรมด้วยเทียนนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยส่วนของการสร้างสรรค์ตามแบบประเพณี จะนำวัสดุเทียนมาหลอมขึ้นเป็นรูป แล้วจึงใช้วิธีการแกะหรือตกแต่งในรูปแบบของเทียนพรรษา ส่วนผลงานที่ศิลปินนำมาสร้างสรรค์ มักจะนำเทียนสำเร็จรูปมาสร้างผลงานโดยมีวัสดุอื่นมาประกอบ เช่น ไม้ เหล็ก โลหะ กระดาษ ผ้าใบ พลาสติก และอื่น ๆ ซึ่งผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ด้วยเทียนนั้น จะไม่มีรูปแบบใดแบบหนึ่งเป็นสำคัญแต่จะมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกัน โดยศิลปินบางท่านได้นำทั้งสองวิธีคือ การแกะหรือตกแต่งเทียนมาผสมผสานกับการใช้เทียนสำเร็จรูปสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นผลงานศิลปะขึ้น

ในส่วนของการศึกษาวิจัยวิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียนบนไม้อัด ได้ผลสรุปว่าสามารถนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมได้ โดยมีผลการทดสอบว่ามีความแข็งแรงและคงทนต่อสภาพอากาศ ไม่แตกหักง่ายอย่างที่เข้าใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบการรองรับของเทียนที่เป็นการเตรียมพื้นบนไม้อัด ที่มีขนาดความหนาของเทียนกับกรอบไม้อัดที่รองรับซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดเตรียมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นบางส่วน

ซึ่งจากการศึกษาวิจัยผลงานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์ด้วยเทียนจากศิลปินท่านต่าง ๆ พบว่าศิลปินไม่ได้เน้นวิธีการนำเทียนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้มีรูปแบบโดดเด่นมากนัก แต่ต้องการนำเทียนมาใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือในการเผยแพร่ผลงานศิลปะเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากกว่า โดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ศิลปินจะเป็นผู้กำหนดกรอบหรือบริเวณของผลงานไว้ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับผลงานที่จัดเตรียมให้ ซึ่งทั้งศิลปินและประชาชนจะได้ร่วมลงมือเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผลงานนั้นมีความสมบูรณ์

นอกจากนี้ผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมยังสามารถทำได้หลากหลายวิธีการตามลักษณะผลงานของศิลปินที่ได้ค้นคว้าหรือจัดเตรียมไว้ ซึ่งจะมีทั้งการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมสัมผัสผลงาน การร่วมกิจกรรมที่ศิลปินจัดเตรียมไว้ เช่น การปล่อยหิน การเขียนไปรษณียบัตร การกินดื่ม

¹ ผศ., คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

และวิธีการอื่น ๆ ซึ่งลักษณะผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ ไม่ได้มีการคาดหวังว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในผลงานมากหรือน้อยเพียงใด แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีปฏิสัมพันธ์กับงานศิลปะนั้นตามความสนใจของแต่ละคนจริง ๆ

โดยสรุปแล้วผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วม จะต้องเริ่มต้นจากการสร้างสรรค์แนวคิดและวิธีการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้ก่อน จากนั้นวิธีการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้จะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับตัวศิลปินกำหนด ซึ่งหากมีวิธีการที่ยุ่งยากประชาชนก็จะมีส่วนร่วมได้ค่อนข้างยาก หรือมีความสนใจที่จะร่วมด้วยน้อย ทำให้มีเพียงผู้ที่ให้ความสนใจมีส่วนร่วมด้วยจริงๆ จำนวนน้อยเท่านั้น

จากข้อมูลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า วิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่ายคือการสัมผัสผลงาน การฟัง การพูด การร่วมเขียน ร่วมวาดหรือระบาย การกินดื่ม การเป่าลม การจุดเทียน เป็นต้น สำหรับการให้ลงมือปฏิบัติการหลอมเทียน หรือการแกะการตกแต่งนั้น ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้น้อย

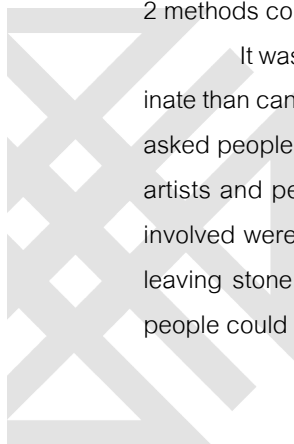
คำสำคัญ : ผลงานศิลปกรรมกับชุมชน, ศิลปะที่ประชาชนมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were to study the artists' work with candle, to examine Thai artists' work that the people have been involved, and to develop ground preparation method with candle on plywood.

The results showed that the creation of candle work had different patterns. They were traditional and creative ones. In traditional patterns, candle material could be melt into any shape and then carved into the candle used for Buddhist Lent. In the other hands, in creative pattern, ready-made candle was mixed with the other materials such as wood, iron, metal, paper, canvas and plastic etc. So the wood had a loose pattern. Sometime the 2 methods could be seen on some works.

It was also found that the artists would like to express more the concept to disseminate than candle application. For the creation with people have been taken part, the artists asked people to react and reflect with the work so the creation came from the two parties: artists and people and the work would be perfect. The work which people have been involved were varied based on the characteristics of particular work, including touching, leaving stone, writing postcards, eating, drinking etc. In those activities, the number of people could not be expected but let them to react that art work.

In developing the ground preparation with candle on plywood, the advantages were that the works were strong, weather-resistant but not brittle. The ground preparation had been tested and approved in this study. More importantly, people involving the art work would start with the ideas first and the method would come later according to the artists. If the method is too difficult, the people would not like to take part, perhaps, there were only really interested people taking part.

If could be summarized that the ways that people could take part easily were touching, listening, speaking, writing, eating, drinking, blowing, and candle lighting etc. In melting candles or carving candles, people had less participation.

Key Word : An Art and People Participation, The Development of Art with Community.

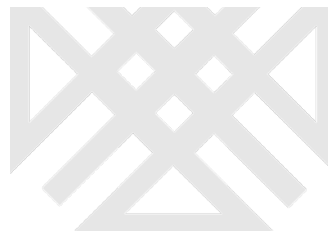
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเพณีวัฒนธรรมของไทยที่มีมายาวนาน ได้มีการนำเทียนมาใช้ในการชีวิตประจำวัน และได้สืบทอดมาเป็นประเพณีวัฒนธรรมในภาคต่างๆ ดังเช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีไหลเรือไฟ ซึ่งมีการนำเทียนมาประดับตกแต่ง และทำให้กลายเป็นวัสดุที่ถูกพัฒนาในรูปแบบต่างๆ มากมาย ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงวิวัฒนาการของการนำเทียนมาใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ จึงทำให้มีความสนใจที่จะนำเทียนมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสมัยใหม่และศึกษาวิธีการทำเทียนเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงต่างๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียน พร้อมกับศึกษาผลงานของศิลปินที่สร้างผลงานเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์จากเทียนนั้นได้มีการพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานออกสู่สายตาประชาชนและให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับผลงานศิลปกรรมที่จัดทำขึ้น เนื่องจากเห็นว่างานศิลปะไม่ใช่เรื่องไกลตัวของประชาชน แต่เป็นงานที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ได้ ทั้งยังเห็นว่าปัจจุบันมีการนำเทียนมาใช้เพื่อประโยชน์ต่างๆ มากมาย นอกเหนือจากการนำมาใช้เพื่อให้แสงสว่าง เช่น นำมาเป็นของตกแต่งบ้าน เป็นของชำร่วยในงานมงคลนำมาแกะสลักให้ดงามเพื่อนำไปใช้ในพิธี หรือประเพณีต่างๆ เช่น การแห่เทียนพรรษา การแห่ปราสาทผึ้ง รวมถึงการนำมาตกแต่งอาคารสถานที่เพื่อให้เกิดความสวยงาม ผลงานจากเทียนจึงสามารถที่จะเป็นส่วนหนึ่งของผลงานศิลปะสมัยใหม่เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยังขาดความเข้าใจ ไม่มีความสนใจ และไม่รู้จักงานศิลปะสมัยใหม่กันค่อนข้างมาก โดยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการแสดงผลงานศิลปกรรมหรือมีข้อมูลเกี่ยวกับผลงานศิลปะต่างๆ น้อยมาก ซึ่งความเป็นจริงแล้วผลงานศิลปะเป็น

สิ่งที่ทุกคน ทุกบ้าน รวมทั้งทุกสังคม สามารถสร้างสรรค์ขึ้นเองได้ รวมทั้งผลงานศิลปะเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถพบเห็นได้อยู่ในชีวิตประจำวัน แต่ไม่เคยได้รู้ว่าสิ่งที่เห็นเหล่านั้นคือศิลปะ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะสร้างผลงานศิลปะจากวัสดุที่เห็นได้ทั่วไปจากเทียน ให้เกิดเป็นผลงานที่ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย ตลอดจนมีส่วนร่วมกับผลงานศิลปะนั้นได้ง่ายด้วยตัวเอง

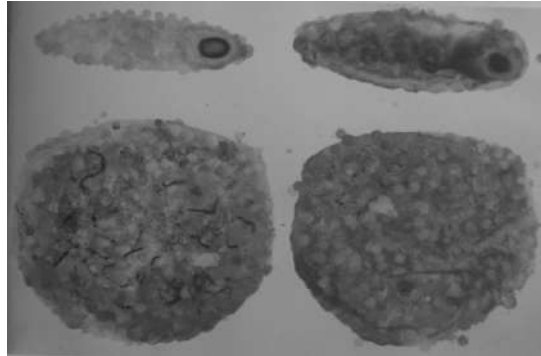
ภาพที่ 1 : พิธีเวียนเทียน ภาพที่ 2 : ประเพณีเวียนเทียนและแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี
พุทธมณฑล

การเวียนเทียน และการนำเทียนมาร่วมกิจกรรมประเพณีทางพุทธศาสนา

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำเทียนมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ มาประยุกต์ให้เกิดเป็นงานศิลปะรูปทรงต่าง ๆ โดยให้เทียนนั้นแข็งตัวและยึดติดกับกรอบที่มีพื้นเป็นไม้อัด โดยจะนำมาวิจัยและสร้างสรรค์เพื่อหาความพอดีของการเตรียมพื้นด้วยเทียนในขนาดต่าง ๆ พร้อมกับสนใจที่จะลงมือทดลองสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากเทียนที่สามารถให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับผลงานนั้นจำนวนมากขึ้น จึงได้ทำการศึกษาวิจัยผลงานศิลปะของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียน รวมถึงวิธีการทำเทียน และผลงานศิลปะที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ

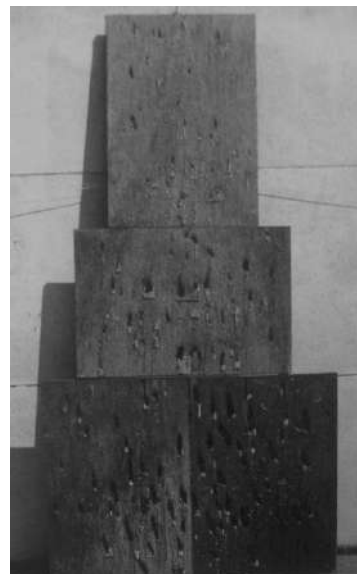
ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียนในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ เริ่มจากผลงานของศิลปินซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมด้วยเทียนที่ชัดเจน นั่นคือ ศึกษาผลงานของศิลปิน มณฑิร บุญมา (มณฑิร บุญมา : 2533) ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้เปิดความเป็นไปได้ต่าง ๆ ในการสร้างผลงานศิลปะทั้งของตัวเองและ ในวงการศิลปะไทย ด้วยการทดลองนำวัสดุต่าง ๆ ที่ไม่เคยเป็นวัสดุสำหรับทำงานศิลปะมาก่อนมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน

โดยได้นำเอาวัสดุเช่น เทียนไขร่วมกับพิธีกรรมทางศาสนามาสร้างงานศิลปะ เช่น ผลงานวาดเส้นชุด Bowls, Candles and Matches, A - C ปี 2533 โดยอาจารย์มณฑิร ใช้วิธีการแบบพระสงฆ์ปลุกเสกน้ำมันต์ คือ ทำการหยดน้ำตาเทียนลงบนกระดาษ ซึ่งหยดน้ำตาเทียนที่แห้งแข็งก้านไม้ขีด ไล่เทียน และรอยไหม้ ได้เกิดเป็นภาพบาตรพระ

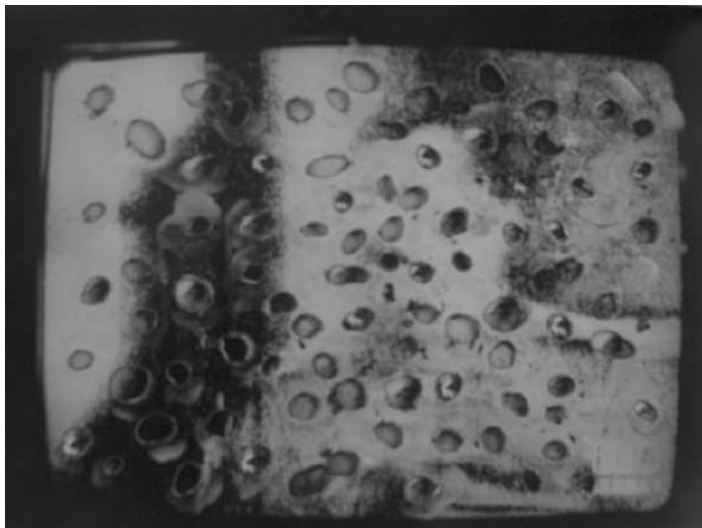
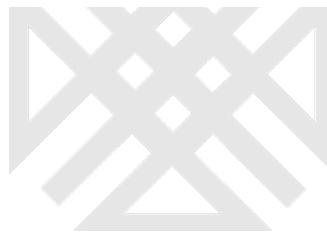

ภาพที่ 3 : ตัวอย่างผลงานจิตรกรรมเทียนไขบนกระดาษ
Bowl, Candles and Matches, C, 2533 (1990),
เทียนขี้ผึ้ง, กรวด, ถ่าน, 50x65 ซม.

นอกจากนี้ยังมีผลงาน จิตรกรรมเทียนไข หรือ Painting and Candles ปี 2533 ซึ่งเป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่มีวิธีการทำแบบเดียวกัน แต่ผลงานนี้ทำจากแผ่นกระดาษบนไม้อัด 4 แผ่น ต่อขึ้นเป็นรูปสามเหลี่ยมฐานกว้าง จากนั้นศิลปินได้หยดน้ำตาเทียนให้เป็นรูปทรงเจดีย์ คือมีการหยดเทียนให้มีความหนา มีร่องรอยการหยด และรอยไหม้ในส่วนฐานให้กว้าง แล้วเล็กหรือลดน้อยลงเมื่อสูงขึ้นไปสู่ยอด (ตายก่อนดับ : การกลับมาของมณฑิร บุญมา : 2548)

ภาพที่ 4 : มณฑิร บุญมา
“จิตรกรรมและเทียนไข” ปี 2533
เทคนิค : เทียนไข บนกระดาษ ขนาด 420x210 ซม.

ภาพที่ 5 : มณฑิเยร บุญมา

Benediction ปี 2534

ขนาด 50.8 x 61 ซม. เทียน ทองคำเปลวบนภาพถ่าย

ซึ่งจากการศึกษาได้เห็นถึงวิธีการสร้างผลงานด้วยเทียน โดยศิลปินจะนำเทียนที่สำเร็จรูปเป็นแท่งเทียน มาจุดแล้วเผาลงบนแผ่นไม้ที่เตรียมไว้ให้เกิดร่องรอย จากการเผาที่เกิดจากเทียนเผาแล้วนำเทียนที่จุดเผานั้นติดตรงบนแผ่นไม้นั้น ตามตำแหน่งที่เผา จากการศึกษาได้ทำให้รู้ถึงวิธีการที่แตกต่างจากศิลปินคนอื่น ซึ่งเป็นการนำเทียนมาสร้างผลงานศิลปะได้อีกวิธีหนึ่ง

ศิลปินอีกท่านหนึ่งที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยเทียนหรือขี้ผึ้ง คือ อาจารย์สรวิศ เสริญมิลินทสูต (Art Record Thailand : 2537) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงงานศิลปะร่วมสมัยของไทยในอนาคต โดยผลงานของเขามีจินตนาการ มีการปรากฏที่ผิดไปจากธรรมดา รวมถึงมีรูปทรงของงานจิตรกรรมที่ร่ายล้อมไปด้วยอิทธิพลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือที่มักเรียกว่า จิตรกรรมที่มีชีวิต เขาสามารถแปรรูปงานจิตรกรรมออกมาให้มีความน่าสนใจและหลากหลายรูปแบบ โดยช่วงแรกอาจารย์สรวิศ เสริญมิลินทสูต สร้างสรรค์งานที่เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม รวมถึงการเขียนภาพลงบนวัสดุและพื้นรองรับที่แตกต่างจากผู้อื่น เช่น การเขียนภาพบนหินกบ การสร้างภาพบนหลอดตาข่าย ถือเป็นการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่มีรูปทรงอิสระ เช่น ผลงานชุด GARDINER ในปี 1993 ซึ่งเป็นงานจิตรกรรมที่ศิลปินได้โรยดินลงบนพื้น คล้ายกับว่าผลงานนั้นกำลังงอกขึ้นมาจากดินและมีชีวิต

ภาพที่ 6 : Whispering Gallery 1991.

สีอะคริลิกบนซีเมนต์

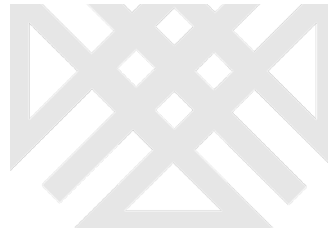
82x52 ซม. 2534.

ภาพที่ 7 : มังกรยุคกลาง

สีอะคริลิก สีน้ำมันและซีเมนต์บนกระดาษ 115x223 ซม. 2534.

โดยเฉพาะผลงานที่ผู้วิจัยได้ศึกษา นั่นคือ ผลงานที่ชื่อ Whispering Gallery 1991 โดยสร้างผลงานขึ้นในปี 2534 ใช้วัสดุที่สร้าง คือสีอะคริลิกบนซีเมนต์ ขนาด 82x52 ซม. โดยจากการศึกษาผลงานชิ้นนี้ได้เห็นขั้นตอนของศิลปินที่นำซีเมนต์มาหลอมให้เหลวแล้วนำมาเทในช่องที่ศิลปินเตรียมไว้ จากนั้นรอให้ซีเมนต์แข็งตัวแล้วนำเทียนที่เป็นแผ่นมาสร้างสรรค์โดยการขูดขีดให้เกิดร่องรอยทั้งเส้นใหญ่และเส้นเล็ก ตามความประสงค์ของศิลปิน จากนั้นได้นำสีอะคริลิกมาระบายบนแผ่นซีเมนต์เป็นบางส่วน สำหรับผลงานที่ชื่อ “มังกรยุคกลาง” ศิลปินได้นำเทียนซีเมนต์ ผสมกับสีอะคริลิก สีน้ำมัน สร้างสรรค์ผลงานลงบนพื้นกระดาษ ซึ่งเป็นการผสมผสานของวัสดุแต่ละชนิดได้สมบูรณ์

นอกจากนี้ยังมีผลงานที่ชื่อ “WIND/WATER” ที่ใช้วัสดุในการสร้างสรรค์คือ เหล็ก สีอะคริลิค ขี้ผึ้ง ถ่านไฟฉาย ไขปัด ดินน้ำมัน และลวด ซึ่งการใช้ส่วนประกอบของขี้ผึ้งหรือเทียนมาทำให้เกิดพื้นผิวในลักษณะที่ต้องการและมีความแปลกใหม่ รวมถึงใช้วัสดุที่มีความแตกต่างได้อย่างลงตัว

ภาพที่ 8 : ผลงาน “WIND/WATER” หรือ “ลม/น้ำ”
วัสดุ เหล็ก, สีอะคริลิค, ขี้ผึ้ง, ถ่านไฟฉาย, ไขปัด, ดินน้ำมัน, ลวด
ขนาดผืนแปรเปลี่ยนแปลงได้ 2536.

ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศิลปินถึงแนวคิดและสาเหตุในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียน โดยศิลปินได้อธิบายว่า

“การนำเทียนมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ชุด Whispering Gallery 1991 นั้น เป็นการนำเทคนิคเทียนมาใช้โดยต่อยอดจากผลงานชุดก่อนหน้านี้ที่มีการนำเทียนมาใช้บางส่วน ซึ่งสาเหตุที่นำเทียนมาสร้างสรรค์ผลงานนั้น ข้อแรกคือลักษณะเชิงกายภาพหรือคุณสมบัติของเทียน ที่เป็นวัตถุที่ค่อนข้างมีความโปร่ง และสามารถนำมาสร้างพื้นผิวที่ซับซ้อน (layer) ได้หลายชั้น นอกจากนี้ก็ยังสามารถนำมาใช้ในเชิงเทคนิคได้หลากหลายทั้งการฝัง เท ช้อน หรือสร้างชั้นพื้นผิวขึ้นมาจากตัวเทียนได้มากมาย หลายชั้น และหลายรูปทรง

ข้อที่สองคือ ความเป็นธรรมชาติของเทียน เนื่องจากเวลาที่เทียนไปเคลือบอยู่บนสิ่งต่าง ๆ จะทำให้เกิดลักษณะของความเป็นเปลือก เทียนจะแสดงถึงความเป็นเปลือกนอก ที่มีความหยุ่นเป็นธรรมชาติ เพราะเทียนเป็นวัสดุที่ค่อนข้างธรรมชาติ ไม่ใช่สีหรืออะไรที่ปรุงแต่งมาก และในความเป็นธรรมชาติของเทียน ก็มีคุณภาพที่แตกต่างจากสี คือ เวลาใช้จะเทก็ได้ หยดก็ได้ และยังสามารถสร้างชั้นเชิงที่ทับซ้อนของตัวเองขึ้นมาได้ โดยไม่ใช้แอนด์เมด คล้ายกับเราเห็นหินกาบ หรือเปลือกไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เรามักเห็นจากที่ธรรมชาติสร้างด้วยคุณสมบัติของเทียนแบบนี้ จึงทำให้ถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานได้หลากหลายรูปแบบ

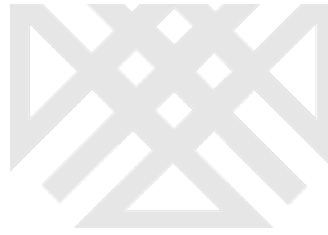
แนวคิดของผลงานชุดนี้ คือการสะท้อนความรู้สึกเชิงนามธรรม ในเรื่องของความเป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น โดยงานชุดนี้ มีลักษณะเป็น Abstract มีความกว้างของงานที่เป็น 2 มิติบ้าง 3 มิติบ้าง ลักษณะของความรู้สึกที่ต้องการให้สื่อจากภาพ ต้องการให้ความรู้สึกของอะไรที่เป็นวัสดุเชิงธรรมชาติ เช่น ดิน หิน บ้าง ซึ่งในหมวดของเหลว ก็จะใช้เทียน เป็นสิ่งที่สร้างผิวหรือทำให้เกิดความทับซ้อนเป็นชั้น ซึ่งเมื่อไปผสมผสานอยู่กับวัสดุอื่น ๆ แล้ว ก็จะสามารถสื่อหรือสะท้อนไปในทางเดียวกันได้

ในส่วนของผลงาน “มังกรยุคกลาง” เป็นงานชุดที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในปีเดียวกัน จึงมีวิธีคิดต่อการใช้เทียนในการสร้างสรรค์ที่คล้ายกัน ซึ่งผลงาน Whispering Gallery เป็นงานที่เกือบจะใช้เทียนทั้งหมดสร้างรูปทรงรูปร่างขึ้นมาจากตัวเทียนเอง แต่ผลงานชุด มังกรยุคกลางเป็นงานที่ต่อเนื่องและต่อยอดออกไป คือจะมีการทำงานอยู่บนผิววัสดุอื่น ๆ อีก เช่น ไม้ เหล็ก ซึ่งเป็นของแข็ง จากนั้นจึงนำมาสร้างชั้นหรือ layer ด้วยเทียน เป็นตัวเคลือบผิวหรือเป็นเปลือกที่อยู่ส่วนนอก”

และศิลปินคนสำคัญอีกท่านหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ พินรี สันต์พิทักษ์ ผู้ซึ่งเป็นศิลปินหญิงร่วมสมัยของไทย ที่มีมานะสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างต่อเนื่องมายาวนาน โดยข้อมูลจากคอลัมน์ เยี่ยมบ้าน พินรี สันต์พิทักษ์ นิตยสาร โลกศิลปะ ฉบับประจำเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม 2549 ได้กล่าวถึงประวัติเธอไว้ว่า หลังจากที่พินรี จบการศึกษาทางด้าน Visual Art and Communication Designs จาก University of Sukuba ประเทศญี่ปุ่นแล้ว จากนั้นได้เริ่มบทบาทของผู้สร้างสรรค์งานศิลปะอย่างเข้มข้นมาโดยตลอด

โดยผลงานในช่วงแรกของพินรี ถูกสร้างออกมาในลักษณะงานศิลปะภาพถ่าย งานปะติด (Collage) หลังจากนั้นจึงเริ่มสร้างผลงานโดยถ่ายทอดเรื่องราวของเพศหญิง ความเป็นแม่ ผ่านสัญลักษณ์และรูปทรงที่ตัดทอนมาจากโครงสร้างของเรือนร่างผู้หญิง จากนั้นจึงเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการบันทึกและแสดงออกถึงสภาวะของความเป็นแม่ที่มีความรักต่อลูก ความอดทนของความเป็นแม่ โดยพินรีสามารถเชื่อมผสานบทบาทความเป็นแม่ของเธอเข้ากับบทบาทเชิงการสร้างสรรค์งานศิลปะได้เป็นอย่างดี

ซึ่งผลงานที่ผู้วิจัยได้สนใจนำมาศึกษา ชื่อผลงาน Viessels and Mounds Continued-Compelled Comforted. วัสดุที่สร้าง เทียนไข ดินสอ และชาโคลบนกระดาษ ซึ่งมีขนาด ผืนแปรเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นเมื่อปี 2543 โดยผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่ศิลปินสร้างจากการออกแบบทำแม่พิมพ์ที่เตรียมไว้ และนำเทียนที่สร้างสรรค์เสร็จแล้วมาจัดวางบนพื้นห้องแสดงผลงาน โดยได้รูปทรงที่แตกต่างและน่าสนใจ นอกจากนี้เทียนที่ศิลปินสร้างสรรค์ในแต่ละอันนั้น ยังสามารถจุดไฟได้อีกด้วย

ภาพที่ 9 : พินรี สันต์พิทักษ์

Vessels and Mounds Continued Compelled - Comforted

เทียนไข สีชอล์ค ดินสอ และ ชาโคลบนกระดาน

ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามจากศิลปินเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียน ว่ามีแนวคิดอย่างไร โดยศิลปินได้อธิบายให้เข้าใจว่า

“การสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้าเป็นกระบวนการวิเคราะห์และบำบัดตัวเอง สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าให้ความสำคัญอย่างยิ่งคือ มันจะต้องเป็นสิ่งที่ท้าทายจิตสำนึกและจิตใจสำนึกไม่เฉพาะของผู้ชมงานแต่ต่อตัวข้าพเจ้าเองด้วย ข้าพเจ้าต้องการพยายามให้บังเกิดการขยับขยายตัวของ การรับรู้และการเปลี่ยนทัศนคติ โดยผ่านรูปทรงและนัยยะของสัญลักษณ์ทางกายภาพที่ชัดเจนและมีพลังของผู้หญิง คือ นม ไม่ว่าจะเป็นผลงานการเขียนรูปลายเส้น งานบนผ้าใบ ประติมากรรม หรืองานศิลปะแบบจัดวาง

โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เรื่อยมา ผลงานมีกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมมากขึ้น ผลงานก้าวข้ามขอบเขตเรื่องเพศ หมายถึงจะค้นคว้าหาอารมณ์ขึ้น ความเปราะบาง และความแข็งแกร่งของอารมณ์และจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นสัมผัสทางรูป รส กลิ่น เสียงหรือการจับต้อง”

จากการศึกษาผลงานของศิลปินในแต่ละท่าน ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงวัสดุที่ใช้วิธีการเตรียมพื้นเทียนมาสร้างผลงานศิลปะ ด้วยรูปแบบและวิธีที่แตกต่างกัน ทำให้รู้ถึงวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งศิลปินบางท่านได้ใช้คุณสมบัติของเทียนเพื่อเป็นการสื่อความหมาย แทนความคิด จากการศึกษาจึงสามารถนำไปพัฒนาสร้างผลงานในขั้นตอนการทำเทียนบนพื้นไม้อัดต่อไป

การสร้างผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วม

งานวิจัยที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือการนำผลงานที่ศึกษามาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยทำการศึกษาแนวคิด วิธีการ

และผลงานศิลปินไทยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในผลงานศิลปกรรม ซึ่งคนแรกคือ วิจิตร อภิชาติ เกรียงไกร โดยศึกษาผลงานชุด โครงการศิลปะ ปล่อยหิน ที่เน้นกระบวนการทำและการมีส่วนร่วมจากคนทั่วไป โดยโครงการนี้จัดทำขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2542 มีผู้ร่วมโครงการเกือบ 500 คน จากทั่วประเทศ ที่ได้ปล่อยหินไปในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

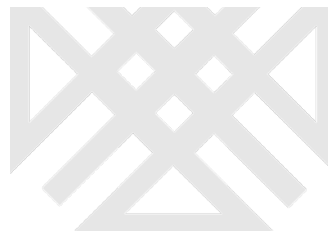
โครงการศิลปะปล่อยหิน : โครงการศิลปะสาธารณะ (public art)

ลักษณะผลงานที่สร้างสรรค์คือ ศิลปินจะผลิตกระป๋องบรรจุหินตามธรรมชาติแล้วแจกให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการนำกระป๋องที่ศิลปินจัดเตรียมไปแกะกระป๋องแล้วนำหินไปปล่อยสู่ธรรมชาติ แล้วให้ผู้มีส่วนร่วมได้บันทึกภาพแล้วส่งมาให้ศิลปิน รวบรวมเป็นการบันทึกขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ตัวอย่างผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมก็คือใช้วิธีการปล่อยหินโดยการขว้างไปในธรรมชาติ บางคนปล่อยหินให้ลอยในแม่น้ำและสถานที่อื่น ๆ ซึ่งการปฏิบัติการร่วมกันนี้จะใช้สถานที่ใดก็ได้ ตามแต่ผู้ที่ร่วมนิทรรศการต้องการ บางคนสามารถปล่อยหินในต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ ซึ่งที่ยังเหลือให้จดจำคือกระป๋องบรรจุหิน ที่มีประชาชนบางส่วนเก็บไว้เพื่อเป็นที่ระลึกจากการที่ได้มีส่วนร่วมในงานศิลปะร่วมสมัยครั้งนั้น

โครงการศิลปะสาธารณะปล่อยหินเกิดขึ้นจากความต้องการของศิลปินที่อยากจะสื่อสารกับคนทั่วไป เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยใช้ก้อนหินบรรจุกระป๋องเป็นสื่อกลาง ที่มาของการบรรจุกระป๋องเกิดขึ้นจากความประทับใจในของที่ระลึกอัดกระป๋อง ซึ่งเขาารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่สร้างเงื่อนไขให้กับคน ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและตื่นเต้น เป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของคนได้ หลังจากได้นำวิธีการบรรจุกระป๋องมาใช้ในการบรรจุสิ่งของต่าง ๆ ของโครงการไอแคนดังก์ที่ได้กล่าวมาแล้ว วิจิตรก็ได้นำก้อนหินซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาบรรจุลงในกระป๋อง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการนำไปปล่อยหรือนำหินกลับคืนสู่ธรรมชาติ

ภาพที่ 10 : กระป๋องบรรจุหิน

ความสำเร็จของโครงการศิลปะสาธารณะในทัศนะของวิจิตรขึ้นอยู่กับความรู้สึกพึงพอใจของเขาเอง ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระหว่างการจัดงานที่มีกิจกรรม มีผลตอบรับจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น จำนวนผู้เข้าร่วม ความรู้สึกร่วมกับผลงาน และการได้รับการยอมรับจากสังคมส่วนรวมไม่ใช่แค่ในวงการศิลปะในทัศนะของเขาศิลปะร่วมสมัยไม่จำเป็นต้องวัดผลกันที่ว่าคนดู คุณเป็นหรือไม่ หรือมีความรู้ความเข้าใจแค่ไหน หากแต่เพียงให้คนดูรับรู้สึกหรือความคิดที่ศิลปินสื่อสารไปได้ วิจิตรมีความเชื่อว่าความรู้สึกทางศิลปะเป็นสิ่งที่คนทั่วไปสามารถรับรู้ได้ แต่ด้วยภาวะบางอย่างอาจจะทำให้บางคนไม่เรียนรู้หรือไม่สนใจ ศิลปินต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในข้อนี้ และพยายามหาสิ่งที่ทำให้สาธารณะสัมผัสได้

ศิลปินอีกคนที่ได้สร้างสรรค์ผลงานที่ประชาชนมีส่วนร่วม คือ สุธี คุณาวิชยานนท์ ผลงานชุดลมหายใจสยาม SIAM BREATH (TWINS) วัสดุ ยางพารา สายยาง ติดตั้งและให้ประชาชนร่วมเป่าลม ขนาดเท่าคนจริง ปีที่สร้าง 2542-2543 ติดตั้งแสดงในที่ต่างๆ ในกทม. จากการศึกษาทำให้เห็นวิธีการเตรียมผลงานและวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการเป่าลมเข้าไปในรูปทรงยางให้เป็นรูปคนยืนไหว เป็นผลงานที่จัดแสดงตามสถานที่ต่างๆ ได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นหอศิลป์ นั่นคือสามารถจัดตามศูนย์การค้า ริมถนน และบริเวณอื่นๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ของศิลปินที่จะนำไปให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม

ภาพที่ 11 : ผลงาน สุธี คุณาวิชยานนท์

ลมหายใจสยาม

ยางพารา สายยาง ติดตั้งและให้ประชาชนร่วมเป่าลมขนาดเท่าคนจริง. 2542-2543.

ติดตั้งแสดงในที่ต่าง ๆ ในกทม.

ภาพที่ 12 : ผลงาน สุธี คุณาวิชยานนท์

ข้างกระที่บโรง (สะสมลมหายใจ)

ยางพารา ผ้าพลาสติกเป่าลม สายยางขนาดผ่นแปรเปลี่ยนแปลงได้, 2541.

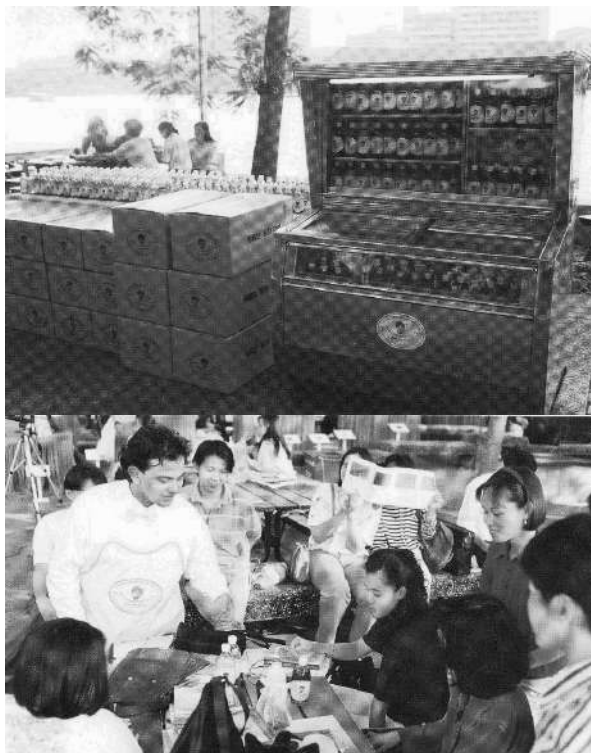
ผลงานในโครงการฝนตกชุกไหม้ไหล ติดตั้งแสดง ณ หอศิลป์ตากู กทม.

จึงนับได้ว่า สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้สร้างกลวิธีที่น่าสนใจในการสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้กับผู้ชมได้อย่างเหมาะสมและกลมกลืน เนื่องจากเขาสามารถทำให้ผู้ชมในหลากหลายวัย และสถานภาพ ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ได้ตื่นตากับสิ่งที่จะเกิดขึ้นบนกระดานของตัวเอง และสามารถเข้าใจเรื่องราวที่เขาสื่อได้ โดยไม่ต้องมาอธิบายอย่างละเอียด และสิ่งสำคัญคือ ศิลปินและผู้ชมได้มีส่วนร่วมสร้างงาน ถ่ายทอด และบันทึกประวัติศาสตร์เข้าไว้ด้วยกัน

ศิลปินอีกคนที่สร้างงานศิลปกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล ชื่อผลงาน TREATED, OZONATED AND BOTTLED ขนาดผ่นแปร เปลี่ยนแปลงได้ สร้างในปี 2537 โดยวิธีการแสดง PERFORMANCE สถานที่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพฯ โดยแนวความคิดของศิลปิน คือนำน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามาบรรจุลงในขวด ทำฉลากเป็นชื่อโครงการที่ศิลปินได้คิดไว้ แล้วให้ประชาชนได้รับขวดที่บรรจุน้ำ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณค่าของแม่น้ำเจ้าพระยา

ภาพที่ 13 : ผลงาน นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล
ผลงานชุด “Treated, Ozonated and Bottled, 1994
Dimentions Variable (with Perfomance)

ภาพที่ 14 : ผลงานชุด “Treated, Ozonated and Bottled, 1994
Dimentions Variable (with Perfomance)

ผลงานชิ้นสำคัญที่นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล ได้สร้างสรรค์และได้รับความสนใจกันอย่างมาก เนื่องจากการทำงานศิลปะที่ออกสู่สายตาประชาชนอย่างใกล้ชิดถึงตัว และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจริง นั่นคือ งาน TAXI GALLERY (FINE ART: 2547) โดยมีแนวคิดที่อยากจะให้งานศิลปะมีส่วนร่วมกับคนได้มากที่สุด คือ ได้มากกว่าที่อยู่แต่ในหอศิลป์หรือโลกศิลปะเท่านั้น TAXI GALLERY จึงจัดขึ้นในต้นปี 2538 โดยการประยุกต์ห้องโดยสารภายในรถแท็กซี่คันหนึ่งให้เป็นเสมือนห้องแสดงผลงานศิลปะเคลื่อนที่ เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์พูดคุยกัน ผู้โดยสารก็จะถามคนขับว่านี่คืออะไร ศิลปะอะไร ได้เห็นมุมมองจาก Public คนที่ขึ้นไปใช้บริการแท็กซี่ ได้รู้ว่าคุณภาพชีวิตเขาคิดอย่างไรต่อศิลปะ ได้รู้ว่าการที่ศิลปะไม่ได้อยู่ในหอศิลป์เป็นอย่างไร ประชาชนก็ได้รู้ด้วยว่าศิลปะไม่จำเป็นต้องอยู่ในหอศิลป์เสมอไป นอกจากนี้ผลงานชุด TAXI GALLERY ยังทำให้ทราบว่า บทบาทของศิลปะในสังคมไทยคืออะไร คนส่วนใหญ่มองและคิดอย่างไรกับศิลปะ

โดยถนน ชากักดี ได้กล่าวถึงผลงานชุดแท็กซี่ของนาวินไว้ในหนังสือ ศิลป์ปริทัศน์เชิงอรรถการวิจารณ์ไว้ว่า

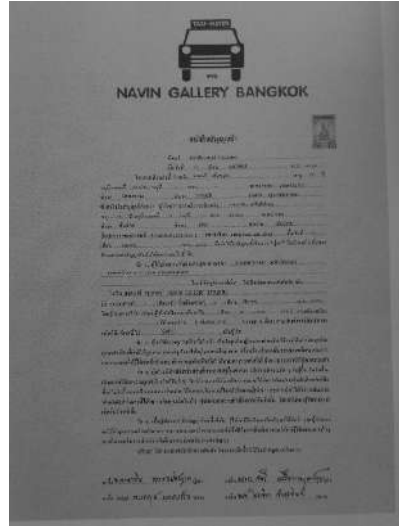
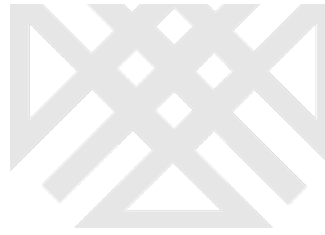
“ผลงานศิลปะของนาวินในชุดแนวความคิดรถแท็กซี่นั้น เขาได้พยายามคลี่คลายขยายความของมันออกไปเรื่อย ๆ จนในที่สุด เราก็ไม่อาจจะเอานิยามของพจนานุกรมมาอธิบายความเป็นรถแท็กซี่ของนาวินได้ เพราะศิลปินได้สถาปนามันขึ้นมาเพื่อให้มันเป็น “วัตถุทางศิลปะ” อันมีลักษณะเฉพาะรถแท็กซี่ คันที่เขาสร้างมันขึ้นมาด้วยวาทกรรมทางศิลปะเชิง Kitsch ประมาณว่าสร้างผลงานให้มันเกินกว่าที่ปกติมันจะเป็น เพื่อดึงดูดความสนใจเข้ามาก่อน แล้วค่อยว่าหาความหมายกันทีหลัง”

ภาพที่ 15 : ผลงาน นาวิน แกลเลอรี, ชิดนีย์

รถ และรถกระดาศ

ขนาดผันแปรเปลี่ยนแปลงได้ ติดตั้งแสดงในกรุงชิดนีย์ ออสเตรเลีย

ภาพที่ 16 : ส่วนหนึ่งของข้อมูลในโครงการ นาวิน แกลเลอรี
กทม. พ.ศ. 2538

นอกจากนี้ นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล ยังได้ร่วมกับ ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช (ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช นาวิน แกลเลอรี กรุงเทพฯ:2540) ร่วมกันจัดทำงานศิลปกรรมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือการทำหอศิลป์เคลื่อนที่ ด้วยรถแท็กซี่ ที่มุ่งสร้างความคุ้นเคยระหว่างศิลปะ กับชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ด้วยผลงาน “ไม่มีค่าประกอบ 2539 (จรรยา)” โดยนำเสนอผ่านการบอกกล่าวเรื่องราวของรถแท็กซี่ที่วิ่งไปมาบนท้องถนนของกรุงเทพมหานคร สะท้อนสภาพของกรุงเทพฯ ความแออัดของประชากร ความเจริญของเมือง โดยนำเสนอด้วยการใช้วิถีทัศน์ ฉายภาพที่มองผ่านหน้าต่างจากภายในรถแท็กซี่ออกมา ซึ่งรถแท็กซี่ที่ติดสติ๊กเกอร์ Navin Gallery Bangkok จะทำหน้าที่เป็นหน้าต่างสะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ได้เห็นทัศนียภาพต่อการจราจร และศิลปินยังได้มองท้องถนนในฐานะเป็นพื้นที่ในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ถนนจึงเป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งมีความสม่ำเสมอ และขึ้นอยู่กับตัวผู้เดินทางที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

โดยในรถแท็กซี่จะถูกติดตั้งอุปกรณ์วิถีทัศน์พิเศษ ที่สามารถให้ผู้โดยสารได้เห็นจอภาพและรับข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจเป็นข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตบนห้องโดยสาร หรือการจับจ่ายซื้อของผ่านโทรศัพท์ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ อาจไม่ใช่ความจริง หรือไม่ได้ถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์ รวมทั้งยังมี หูฟังให้ผู้โดยสารสวมเพื่อฟังเสียง ซึ่งอาจเป็นเสียงที่ฟังไม่รู้เรื่อง และเสียงอื่น ๆ

งานที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมขึ้นนี้ สร้างความแปลกใจ แปลกใหม่อย่างมาก รวมทั้งนิทรรศการ “ไม่มีค่าประกอบ 2539(จรรยา)” จะเคลื่อนที่ไปทั่วกรุงเทพมหานคร โดยจะให้บริการแก่ผู้โดยสารทั่วไป โดยไม่มีกำหนดการเดินทางอีกด้วย

ศิลปิน ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช เป็นศิลปินอีกท่านหนึ่งที่จัดนิทรรศการศิลปะเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม เขาเป็นรุ่นใหม่ที่มีความสนใจและยอมรับจากสถาบันศิลปะร่วมสมัยชั้นนำ โดยมีผลงานชิ้นเด่นที่ได้รับความนิยมกล่าวถึงมากคือ การจัดเลี้ยงอาหารไทยให้แก่ผู้ชม โดยปรุงด้วยตัวศิลปินเอง และนอกจากนี้ยังนำเสนอบทบาทหรือรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับงานศิลปะ เช่น เปลี่ยนห้องแสดงศิลปะมาเป็นค่ายพักแรมเล็ก ๆ ให้ผู้ชมทุกคนได้เข้าไปพักผ่อนพูดคุยกัน รวมถึงการจัดนิทรรศการศิลปะในรูปแบบแปลกใหม่ ในนิทรรศการศิลปะนานาชาติ ณ กรุงโยฮันเนสเบิร์ก แอฟริกาใต้ ด้วยการจัดตั้งทีมฟุตบอลขึ้น โดยให้ผู้ชมทุกคนเป็นศิลปินหลากหลายเชื้อชาติ ต่างภาษา มาแข่งขันกับทีมท้องถิ่นอีกด้วย

และผลงานที่สร้างชื่อเสียงจนทำให้เป็นที่รู้จัก และก้าวไปสู่ศิลปะสากลในยุโรป และอเมริกา ได้แก่ ผลงานการทำอาหารและบริการเสริฟ ชุด “ผัดไทย” อันเป็นนิทรรศการที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม ที่มีความสำคัญไม่ใช่เพียงการมองดูศิลปะด้วยสายตาเท่านั้น

Art Record นิตยสารศิลปะและออกแบบรายเดือน ฉบับที่ 13/2538 ปีที่ 2 ได้สัมภาษณ์ ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช เกี่ยวกับผลงานชุด ผัดไทย ของเขา ซึ่งก็มีแนวคิดและเรื่องราวจากผลงานมากมายคือ ฤกษ์ฤทธิ์ คิดว่า ผัดไทย คล้ายกับการเอาตัวเราเองลงเข้าไปในกระทะ ในขณะที่ทำกิน Work หรือเป็นงาน ให้คนที่มาดูงานได้กินด้วย เหมือนกับได้ร่วมด้วย ซึ่งการแสดงงานของเขาด้วยการผัดไทยนั้น เป็นการทำผัดไทยครั้งแรกของเขาด้วย โดยผัดไทยไป และก็ให้ผู้ชมงานที่เข้ามาในแกลเลอรีได้กินโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยเขามีความคิดว่าการทำเช่นนี้เป็นงานอย่างหนึ่ง ถ้าผู้ชมจะต้องจ่ายเงินก็จะเป็นร้านอาหารไม่ใช่การทำงานศิลปะอย่างที่ตั้งใจ นอกจากนี้การที่เขาผัดไทย ไม่ได้มีเจตนาที่จะมาทำกับข้าวให้คนกิน หรือให้คนส่งเสริมเขา แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคิด ไม่ได้สนใจเรื่องเงิน แต่เป็นการแสดงผลงาน เป็นผลงานที่กินได้ โดยเขาต้องการให้คนมาร่วมมาดู และได้ Idea บางอย่างกลับไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ ฤกษ์ฤทธิ์ คิดว่าสำคัญกว่าการจะไปขายของหรือทำอะไรที่ได้เงินมา

ผลงานการแสดงชุด ผัดไทย ของเขาได้รับความนิยมและสร้างชื่อเสียงในแง่ของความแปลกใหม่ การให้ประชาชนมีส่วนร่วม และแนวคิดที่โดดเด่นแตกต่างเป็นอย่างมาก จนทำให้ศิลปินไทยผู้นี้ได้รับความนิยมจากวงการศิลปะในยุโรป และเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงโด่งดังทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ

ภาพที่ 17 : ผลงาน ฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช
ไม่มีชื่อ (ฟรี)
อาหารเครื่องใช้ในครัว อุปกรณ์หุงต้ม และเก้าอี้
ขนาดผันแปรเปลี่ยนแปลงได้, 2535.

สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้กล่าวถึงงานศิลปะไทยร่วมสมัย และศิลปะแบบที่ตอบสนองสองทาง ไว้ในหนังสือ จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ ในปี 2545 ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างงานศิลปะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือ การที่คนดูงานศิลปะสามารถมีส่วนร่วมกับผลงานและกิจกรรม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ตอบสนองระหว่าง คนดู กิจกรรมและศิลปะ ทำให้คนดูหรือผู้ชมไม่ใช่เพียงแต่เป็นผู้รับเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังสามารถโต้ตอบมีส่วนร่วมในการทำสิ่งต่าง ๆ เหมือนกับโครงการของนาวิลาวรัตน์ชัยกุล และฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช ที่นำเอาวัตถุดิบและกิจกรรมแบบไทยร่วมสมัย ไปนำเสนอในบริบทและกาลเทศะที่ต่างไปจากเดิม หรือที่เราเคย ๆ เห็นกันในเมืองไทย อาทิ การนำรถตุ๊กตุ๊กและบิลบอร์ดแนวภาพเขียนโปสเตอร์หนังไทยขนาดยักษ์ไปโชว์ในเมืองต่างชาติมีส่วนร่วมของทั้งสอง การที่นาวิลานำเอาแนวการ์ตูนแบบไทย และนำผ้าขาวม้าไปนำเสนอในงานศิลปะร่วมสมัยในต่างประเทศ โดยที่ศิลปินทั้งสองท่านต้องการที่จะให้คนดูได้มีส่วนได้ตอบในกิจกรรมหรือผลงานที่พวกเขาจัดขึ้น

สาเหตุที่ผู้วิจัยสนใจนำเทียนมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนั้น เนื่องจากได้เคยมีการนำเทียนที่สำเร็จรูป มาประกอบในผลงานศิลปะ ที่ชื่อว่า “แสงแห่งชีวิต” ในการแสดงนิทรรศการบันทึกศิลปกรรมหลังความตาย พ.ศ.2543 ณ ห้องศิลปะนิทรรศการมารี วังสวนผักกาด โดยจะนำแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนั้น มาเป็นแนวทางเพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

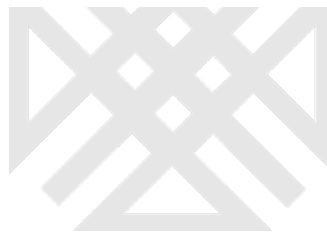

ภาพที่ 18 : ผลงานไกรสร ประเสริฐ
ชื่อภาพ “แสงแห่งชีวิต”
สื่อวัสดุ ชิลค์สกรีน, ผ้า, ไม้, ขี้เถ้า และเทียน
ขนาด เปลี่ยนแปลงได้ ปี พ.ศ. 2543

จากความน่าสนใจและประโยชน์อันมากมายของเทียนกับการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ ประกอบกับการที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก หรือยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับผลงานศิลปะสมัยใหม่ และที่สำคัญคือประชาชนหลาย ๆ คน ยังไม่มีโอกาสที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงานศิลปะ ไม่มีส่วนร่วมในงานแสดงศิลปะต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการสร้างงานศิลปะด้วยเทียน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ด้วยเทียนจากศิลปินต่าง ๆ รวมถึงศึกษาข้อมูลจากช่างฝีมือในการทำเทียน หลังจากนั้นจึงดำเนินการทดลองทำ วิเคราะห์ หาข้อสรุป พร้อมกับนำผลงานการศึกษา มาเผยแพร่แก่นักศึกษาและผู้สนใจ เพื่อให้ได้มีส่วนร่วมกับการงานศิลปกรรมได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมด้วยเทียน และศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินไทยซึ่งสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม
2. เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียนบนไม้อัด และการสร้างสรรค์งานศิลปะให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทียนจำนวน 3 ท่าน คือ
  - 1) มณเฑียร บุญมา
  - 2) สรรเสริญ มลิณทิสุต
  - 3) พินรี สันติพิทักษ์
2. ศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม จำนวน 4 ท่าน ได้แก่
  - 1) วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร ผลงานชุด โครงการศิลปะปล่อยหิน ปีพุทธศักราช 2539-2542 ที่มีผู้ร่วมโครงการเกือบ 500 คนทั่วประเทศ
  - 2) สุธี คุณาวิชยานนท์ ผลงานชุดลมหายใจสยาม ปีที่สร้าง ปีพุทธศักราช 2542-2543
  - 3) นาวัน ลาวัลย์ชัยกุล ชื่อผลงาน Taxi Gallery (Fine Art : 2547)
  - 4) ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช ชื่อผลงานชุด ผัดไทย
3. ศึกษาวิจัยการเตรียมพื้นไม้อัดด้วยเทียน สำหรับให้ประชาชนร่วมสร้างสรรค์ผลงานที่เตรียมไว้
4. พื้นที่ทำด้วยเทคนิคเทียนที่ใช้ในการทดสอบมี 3 ขนาด คือ 20x20 เซนติเมตร 50x50 เซนติเมตร และ 100x100 เซนติเมตร

คำจำกัดความในการวิจัย

ศิลปะหรือผลงานศิลปกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างผลงานของศิลปิน รวมถึงการแสดงผลงานศิลปกรรม ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางด้านศิลปะต่าง ๆ โดยมีส่วนร่วมในการลงมือทำเพื่อร่วมสร้างสรรค์งานศิลปกรรมนั้น ๆ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยวิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียน การทดลองทำพื้นเทียนบนไม้อัด พร้อมทดลองความแข็งแรงคงทน และวิเคราะห์ผล
2. นำผลการทดลองวิจัยมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมด้วยเทียนในรูปแบบอื่น ๆ นำผลงานไปทดลองให้ประชาชนมีส่วนร่วม และยกตัวอย่างผลงานศิลปกรรมที่เคยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมานำเสนอ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม

4. สรุปผลการวิเคราะห์ วิจัยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมด้วยเทียน อภิปรายผลงาน
สร้างสรรค์ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะ

ซึ่งจากการวิเคราะห์วิจัยพื้นไม้อัดที่ใช้เตรียมพื้นเพื่อยึดเทียนพบว่า กรอบไม้ขนาด 20x20 เซนติเมตร จะใช้ไม้อัดที่มีความหนาตั้งแต่ 6 มิลลิเมตร ซึ่งสามารถนำเทียนมายึดติดได้ดี ส่วนกรอบไม้ขนาด 50x50 เซนติเมตร และขนาด 100x100 เซนติเมตร จะต้องใช้ไม้อัดในความหนาขนาด 10 มิลลิเมตร เพื่อให้เกิดพื้นที่แข็งแรง เวลาเทียนยึดติดแล้วจะมีความแข็งแรงมาก การเคลื่อนย้ายจะทนทานต่อการกระแทก ส่วนความหนาของไม้อัดที่มีความหนา 6 มิลลิเมตร นั้น ไม่สามารถทนต่อการรองรับเทียนได้ เพราะการเคลื่อนย้ายจะแตกร้าว และไม้อัดจะมีความบางจนทำให้เกิดการโค้งงอได้ นอกจากนี้ยังทดสอบแล้วพบอีกด้วยว่าไม้อัดที่มีพื้นผิวขรุขระ มีการยึดติดของเทียนได้ดีกว่าพื้นผิวที่มีความมันและเรียบ

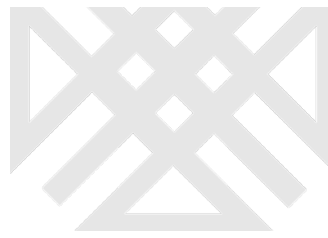
จากการศึกษาทดลองวิจัยทำเทียนและการเตรียมพื้นไม้อัดนั้น จะมีอัตราส่วนของการใช้เทียนในจำนวน 1 กิโลกรัม ที่สามารถเทในกรอบไม้ขนาด 20x20 เซนติเมตร ในความหนา 5 มิลลิเมตร นั้น จะได้จำนวนกรอบประมาณ 8 กรอบ สำหรับการเทเทียนในกรอบไม้ขนาด 20x20 เซนติเมตร เหมือนวิธีแรกแต่ต่างกันที่ขนาดความหนาของเทียนเป็น 10 มิลลิเมตร นั้น จะใช้เทียนในอัตรา 1 กิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ได้จำนวนของกรอบไม้ประมาณ 4 กรอบ

สำหรับกรอบไม้ขนาด 50x50 เซนติเมตร การเทเทียนที่มีความหนา 5 มิลลิเมตร นั้นจะต้องใช้เทียนประมาณ 1 กิโลกรัม และใช้เวลารอให้เทียนแข็งตัวประมาณ 10 - 15 นาที ส่วนในการให้ความหนาของเทียนได้ 10 มิลลิเมตรนั้น จะต้องใช้เทียนเป็นจำนวน 2 เท่า สำหรับกรอบไม้ที่มีขนาด 50x50 เซนติเมตร

หากเพิ่มขนาดของกรอบไม้ให้ใหญ่ขึ้นเป็น 100x100 เซนติเมตร การเทเทียนในความหนา 5 มิลลิเมตร จะใช้เทียนประมาณ 4 กิโลกรัม ส่วนในการแข็งตัวของเทียนจะใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที และในส่วนความหนาของเทียน 10 มิลลิเมตร นั้น แต่ขนาดเท่าเดิมคือกรอบไม้ขนาด 100x100 เซนติเมตร จะต้องใช้เทียนประมาณ 8 กิโลกรัม ซึ่งจากการทดลองวิจัยนั้น อาจจะมีการคลาดเคลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสภาพอากาศ ระยะเวลาการต้มเทียน รวมถึงให้ผลที่คลาดเคลื่อนจากการหกของเทียนในขณะที่เทลงไปในกรอบไม้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศิลปินที่นำเทียนมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม และการที่ศิลปินได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำลักษณะของทั้ง 2 รูปแบบ มาทดลองให้สามารถอยู่ในส่วนเดียวกันได้ โดยเริ่มจากการวางแผนคิดเกี่ยวกับการที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาค้นคว้าประวัติเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้เกิดแนวคิดในการนำเอาวัสดุเทียนที่เป็นรูปทรงรถถัง

มาสร้างเป็นผลงานศิลปกรรมขึ้น โดยมีวัสดุอื่น เช่น ไม้ รูปภาพ แผนที่ และเทียนไข มาประกอบ ซึ่งได้จัดแสดงที่ หอศิลป์เอนิเมเจอร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้ประชาชนที่มาชมผลงานนั้นร่วมจุดเทียนในการรำลึกถึงทหารที่เสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งยังมีส่วนประกอบของผลงานที่ให้จุดเทียนไข แล้วนำมาปักร่วมกับผลงานที่เตรียมไว้ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในผลงานศิลปะนี้ด้วย

ภาพที่ 19 : ประชาชนมีส่วนร่วมจุดเทียนในผลงานศิลปกรรม ณ หอศิลป์เอนิเมเจอร์ จ.กาญจนบุรี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างสรรค์ผลงานที่ประชาชนมีส่วนร่วมอีกหนึ่งชุด โดยการเตรียมผ้าใบขนาด 100x100 เซนติเมตร และ 120x120 เซนติเมตร ซึ่งมีตราสัญลักษณ์ประจำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยในผลงานจะมีโคมไฟที่จุดเทียนไว้ด้านหน้าของเฟรมผ้าใบ และให้ประชาชนที่มาชมผลงาน ได้มีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์กับผลงานศิลปะ ด้วยการจุดเทียนเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และจากนั้นได้นำผลงานไปจัดแสดงในหอศิลป์อีกหลายแห่ง โดยผลงานชุดนี้ใช้ชื่อว่า “ประชาชนร่วมจุดเทียนถวายพระพร”

ภาพที่ 20 : ผู้ร่วมจุดเทียนถวายพระพร ดร.โอฬาร ไชยประวัติ และ คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ณ หอศิลป์เซเว่นรังสรรค์ และ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯ

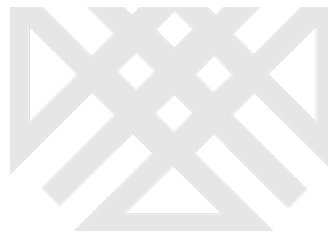

ภาพที่ 21 :ประชาชนทุกวัยสามารถร่วมจุดเทียนถวายพระพรได้ แสดง ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างสรรค์ผลงานที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีจำนวนหลายชุดด้วยกัน โดยจะแตกต่างกันในด้านแนวคิด วิธีการ และสถานที่

ผลการวิเคราะห์วิจัย

จากการศึกษาทดลองวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์ และพัฒนาสร้างสรรค์วิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียนบนไม้อัดนั้น ผู้วิจัยได้ทดลองทำตามลักษณะความหนาของไม้อัด 2 ขนาด คือ ความหนาไม้อัด 6 มิลลิเมตร และ 10 มิลลิเมตร ให้อยู่ในขอบเขตของงานสร้างสรรค์บนกรอบไม้ขนาด 20x20 เซนติเมตร ขนาด 50x50 เซนติเมตร และขนาด 100x100 เซนติเมตร รวมถึงใช้กรรมวิธีการเทเทียนที่มีความหนาของเทียนหนา 5 มิลลิเมตร และ 10 มิลลิเมตร

ซึ่งในการทดลองทำในขนาดกรอบ 20x20 เซนติเมตร สามารถนำเทียนมาเทด้วยความหนาทั้ง 2 ลักษณะ สามารถนำกรอบไม้ที่มีเทียนเป็นพื้น ไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ และให้มีความคงทนต่อการแตกหักได้ดีซึ่งแผ่นไม้อัดความหนา 6 มิลลิเมตร และความหนาของเทียน 10 มิลลิเมตรสามารถคงทนได้ แต่สำหรับขนาดกรอบ 50x50 เซนติเมตรนั้น จะต้องใช้ไม้อัดรองด้านหลัง ในขนาด

ความหนา 10 มิลลิเมตร จึงจะแข็งแรงเพียงพอ แต่หากใช้แผ่นไม้อัดความหนา 6 มิลลิเมตร อาจจะเกิดการแตกหักได้ แต่เมื่อเพิ่มความหนาของเทียนโดยเทเทียนให้มีความหนา 10 มิลลิเมตร ขึ้นไป จะช่วยให้การเตรียมพื้นเทียนนั้นมีความแข็งแรง ทนต่อการแตกหักได้ดีขึ้น

ในส่วนกรอบไม้ขนาด 100x100 เซนติเมตร จะมีพื้นที่กว้าง พื้นไม้อัดที่สำหรับยัดเทียนจะต้องมีความหนา 10 มิลลิเมตร ขึ้นไป เพื่อความคงทนแข็งแรงยาวนาน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ คือ ศาสตราจารย์ เดชา วราชอุณ และได้เห็นผลงานที่อาจารย์เดชา ได้สร้างสรรค์ไว้ ซึ่งใช้วัสดุไม้มาสร้างสรรค์ผลงานโดยวิธีการฉลุไม้ให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ จากนั้นนำมาติดบนแผ่นไม้ที่รองรับ ทำให้ผู้วิจัยนำวิธีการดังกล่าวมาแก้ปัญหาของการวิจัยสร้างสรรค์ในการเตรียมพื้นเทียน โดยการนำไม้อัดมาฉลุให้เป็นรูปทรง แล้วนำมายัดติดกับแผ่นพื้น จากนั้นนำเทียนมาเทลงไปในช่องที่ฉลุ จะทำให้ขนาดกรอบไม้ 100x100 เซนติเมตร ที่ทดลองนั้นแข็งแรงมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยผลงานศิลปะที่ทำด้วยเทียนนั้น มีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้ทราบถึงวิธีการนำเทียน มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอน การเตรียมผลงานสร้างสรรค์ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และได้รูปแบบ วิธีการเตรียมพื้นด้วยเทียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำมาวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์นั้น ๆ

ซึ่งการใช้เทียนเป็นเพียงวัสดุที่นำมาสร้างผลงานแทนกระดาษ ไม้ หรือ ผ้าใบ ในการรองรับการสร้างลดทลายการสร้างสรรค์ของศิลปิน หากกล่าวในลักษณะการนำไปใช้ในพิธีการต่างๆ เช่น ทางด้านศาสนา และประเพณี จะมีการใช้อย่างแพร่หลาย แต่ในทางด้านศิลปะจะมีการนำมาใช้มากเกี่ยวกับการทำประพวดแห่เทียนพรรษา สำหรับในด้านศิลปะร่วมสมัยมักจะนำมาใช้ไม่มากนัก ส่วนหนึ่งคาดว่าเนื่องจากเป็นวัสดุที่ไม่แข็งแรง หรือแตกหักได้ง่าย แต่ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทดลอง และมีกระบวนการที่เตรียมพื้นรองรับเทียน ซึ่งสรุปว่าสามารถรองรับความแตกร้าวได้ดี และมีความแข็งแรงต่อสภาพอากาศของประเทศไทยได้ดี

ในส่วนของผลงานศิลปกรรมของศิลปินที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมนั้น จะแตกต่างจากผลงานที่สำเร็จเป็นชิ้นหรือเป็นภาพ เช่น ผลงานจิตรกรรม ศิลปะภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ซึ่งผลสำเร็จคือตัวผลงาน แต่สำหรับผลงานศิลปกรรมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการนำเสนอความคิด กระบวนการ วิธีการ ตลอดจนการทำผลงานให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เนื่องจากผลงานศิลปะที่จัดทำขึ้นต้องเข้าใจได้ง่าย และให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมหรือลงมือทำด้วยกันได้ทันที จะส่งผลให้ผลงานศิลปะนั้นเกิดเป็นผลงานที่มีจินตนาการ ความคิดของประชาชนได้จริง แต่หากเป็นงานที่ต้องใช้เวลา มีเครื่องมือหรือใช้เทคนิคที่ยาก จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับผลงานศิลปกรรมนั้นได้ยากขึ้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการนำเทียนมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเทียนสำเร็จรูปมาสร้างสรรค์ผลงาน วิธีการนำเทียนมาขึ้นเป็นรูปแบบต่าง ๆ และได้ทราบถึงวิธีการของศิลปินท่านอื่น ๆ ที่ได้นำเทียนมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงต่างๆ ตามที่ต้องการ
2. ทำให้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอน และการเตรียมผลงานสร้างสรรค์ ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบวิธีการต่างๆ เช่น การปล่อยหิน การเข้าร่วมรับประทานผัดไท และการเป่าลมเข้าไปในผลงานศิลปะรูปทรงช้าง
3. ทำให้ทราบถึงวิธีการนำวัสดุเทียนมาสร้างให้เกิดเป็นผลงานรูปแบบใหม่ ๆ รวมถึงการนำผลงานศิลปกรรมที่ทำจากเทียน มาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้

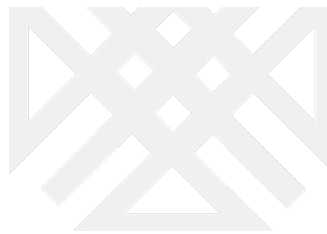
ข้อเสนอแนะ

ผลงานศิลปกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสร้างสรรค์และยังนำมาวิจัยได้หลากหลายรูปแบบ หากเป็นผลงานที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย เข้าใจง่าย และมีส่วนร่วมได้ง่ายก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้การได้นำเทียนมาวิจัยและสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่าง ๆ ยังทำให้ได้เห็นผลงานศิลปะที่หลากหลาย และยังสามารถให้ประชาชนนำกลับไปบ้านเป็นที่ระลึกได้ ถือเป็นงานวิจัยที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมกับการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งทางกายภาพและทางด้านจิตใจ ซึ่งทำให้เกิดคุณค่าและความรู้สึกที่ดีกับผู้ที่ได้ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยคาดหวังว่าการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยเทียนสามารถพัฒนาและประยุกต์ได้อีกหลากหลายรูปแบบ โดยอาจมีกระบวนการ วิธีการ และแนวคิดที่แตกต่างออกไปได้อีกหลายมุมมอง รวมถึงสามารถนำผลงานศิลปะจากเทียนไปมีส่วนร่วมในการดำรงชีวิตประจำวัน ใช้ประกอบในการทำพิธีทางศาสนา ตกแต่ง ให้ความสว่าง และดัดแปลงให้มีทั้งความสวยงามสร้างสรรค์ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตมากขึ้นในอนาคต

บรรณานุกรม

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2554). ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ดาเนี่ยล มาร์โซนา. (2552). คอนเซ็ปชวลอาร์ต. กรุงเทพฯ บริษัท เดอะเกรทโฟนอาร์ท จำกัด.
 ถนอม ชากักดี. (2545). ศิลปปริทัศน์ เชิงอรรถการวิจารณ์. กรุงเทพฯ : เนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป จำกัด.
 มณฑิยา บุญมา.2533. ผลงานศิลปกรรมชุดไทยไทย. กรุงเทพฯ : ฉลองรัตน์ จำกัด.

วิโชค มุกตามณี. (2545). สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย. หอศิลป์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินตติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.

สุทธิ คุณาวิชยานนท์. (2545). จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่. หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร” กรุงเทพฯ :
อัมรินทร์ พรินตติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

มณฑิยา บุญมา. (2548). สูจิบัตร ตายก่อนดับการกลับมาของมณฑิยา บุญมา.

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม.

ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช. (2540). สูจิบัตร ไม่มีคำประกอบ (จรรยา). นาวัน แกลเลอรี. กรุงเทพฯ.

